

37. Giết hết đàn bò.

Hòa Thượng Phổ Quang (Thích Thiện Huệ).

Một người chăn đàn bò 250 con, mỗi ngày đưa ra bãi cỏ nuôi dưỡng đàn bò rất chu đáo. Một hôm bị cọp bắt mất một con, người này suy nghĩ, mất hết một con đàn bò đã không còn toàn vẹn, chăn làm gì nữa, nên lừa bò đến bờ vực, giết sạch đàn bò.

Phàm phu ngu nhân cũng giống vậy, giữ gìn cấm giới của Như lai, lỡ phạm một giới, thay vì sinh tâm quý phát tâm sám hối, lại nghĩ rằng « ta đã phạm một giới, giới đã không còn đầy đủ, giữ làm gì nữa », nên phá toàn bộ giới như ngu nhân giết sạch đàn bò.

Bình : Tâm chúng sinh có hai xu hướng, hoặc phát sinh thiện pháp, hoặc phát sinh ác pháp. Phát sinh thiện pháp gọi là lương tâm, lương tâm là nền tảng của thiện hay giới pháp. Có lương tâm tất có thiện pháp, còn lương tâm tất còn thiện pháp. Phát sinh ác pháp gọi là bất lương tâm, tâm này là nền tảng của mọi ác pháp, nên sám hối kệ nói "tội tùng tâm khởi", hay "tâm nhược diệt thời tội diệt vong" có nghĩa tội phát sinh từ tâm bất lương, nếu tâm này bị diệt ắt tội cũng tiêu trừ. Tâm tức tội, tội tức tâm. Phạm hay trì giới đều do nơi tâm chủ động, nếu lương tâm làm chủ ắt trì giới không mất, nếu tâm bất lương làm chủ ắt phạm giới, nếu phạm nhưng được lương tâm vực dậy tất sinh tâm quý và sám hối, nếu lương tâm chết hẳn tất vô tâm vô quý, và tiếp tục phóng túng biến giới pháp thành công cụ của tham dục. Như câu chuyện thứ 14 giết người hướng đạo. Lương tâm là người hướng dẫn cho thiện pháp, nếu bị giết đê mê thần ngũ dục thì chắc chắn ba nghiệp sẽ rơi vào sáu nẻo không tìm ra lối thoát. Vì vậy phạm giới có thể phân làm hai hạng.

1.Hạng thứ nhất cố ý phạm giới vì không cưỡng được tham dục, hạng này do "minh tri cố phạm" biết rõ mà vẫn cứ phạm, nên thường che dấu, không dám sám hối, và không ngại phạm thêm giới, như câu chuyện đê xác trong nhà thứ 6, càng phạm càng dối trá để che đậy nên lương tâm bị diệt, dần sâu vào ác nghiệp, phá hủy toàn bộ giới thể. Hạng này không sao hồi đầu, coi như không thể phục giới, vì lương tâm đã chết.

2.Hạng thứ hai vô ý phạm giới, hoặc nhất thời vì vô minh phạm giới, lương tâm cắn rứt, phát sinh thành hai thái độ, một là phát lồ sám hối, cải quá tự tân, hai là buông xuôi vì mặc cảm phạm lỗi, tự thất vọng với chính mình, nên tự dằn vò bằng cách buông bỏ, hạng người này hay lý tưởng, mà nay lý tưởng bị tổn hại, nên thất vọng bỏ hết. Tuy nhiên hạng này vẫn còn lương tâm.

Lương tâm là gốc rễ của thiện và giới pháp, nên khi phạm giới mà còn lương tâm thì giới vẫn có khả năng phục hồi, như cây hoa bị sâu ăn hư hoại, nhưng rễ còn thì vẫn còn cứu vãn được. Câu chuyện này khuyên những người phạm giới nhưng còn lương tâm, nếu cố ý diệt trừ lương tâm để theo nhiễm pháp tất không còn cơ hội sám hối phục hồi giới thể được nữa, như cây đứt rễ, như người mất đầu.

Người tu nếu tư duy thiếu lương tâm ắt phạm giới mà chẳng hay, dụ như, do trì giới tu thiện không tham dục, nên được tín chúng ngưỡng mộ đem đủ mọi ngũ dục dâng cúng, bấy giờ người đó suy nghĩ, do công đức tu hành ta mới được phúc báo ngũ dục này, vì vậy hoan hỷ thụ hưởng ngũ dục (tựa tiên nhân bị khoét mắt), khác nào con sói suy nghĩ do phát tâm không sát hại sinh linh nên được quả báo bằng miếng mồi ngon là dê con, quên đi nhân tu hành trừ dục, để rồi hưởng quả dục, nhân quả mâu thuẫn, do tinh thần tiếp thu ngũ dục ngược với giới pháp thành phạm giới, nhưng vô trí không biết đã phạm, và từ phạm một giới lan ra nhiều giới, cho đến hủy diệt toàn thể.

Vậy mới biết lương tâm là nền tảng của thiện giới. Phải hiểu người không lương tâm vẫn có giới, họ ưa thích lãnh thọ tà giới, ác giới, thậm chí cho dù có lãnh thọ giới của Phật đi nữa, vẫn dùng giới thanh tịnh này làm công cụ tăng trưởng ngũ dục để hưởng thụ, rồi lại dùng hình thức giới bề ngoài làm vỏ bọc cho cái bất lương tham dục bên trong, do các nhân duyên này mà sự tử trùng thành hình. Những điều này chứng minh lương tâm còn quan trọng hơn giới trong sự nghiệp trì hay học giới. Có giới mà không lương tâm tất sẽ tự hại và hại người, không giới mà có lương tâm vẫn là những người tốt và tư cách.

Thật chất của giới là để giúp cho con người có lương tâm nếu chưa có, và nếu đã có thì phát triển đến tột cùng, tức một lương tâm không thối chuyển dù phải mất thân mạng, điều này đồng nghĩa với thiện pháp chân chính, tức hành và giữ thiện pháp cho dù mất mạng chứ nhất quyết không mất thiện pháp, đó mới là giới hạnh. Đức Thế Tôn trong bao đời quá khứ tu Bồ tát đạo vì hành thiện pháp hy sinh biết bao thân mạng, đó chẳng là sức trì giới bất thối đấy ư? Phạm nhân y cú nên thấy giới và thiện là hai, họ không hiểu rằng khi đứng trên lập trường thọ giới và giữ giới cố ý để không hành ác, không lợi dụng giới, cũng như để khuyến khích tích cực xây dựng thiện pháp, nên nói rằng "Giới còn là Phật pháp còn" hay "không thọ giới tất khó thành đạo quả", điều này rất chính xác không sai mấy may, thế nhưng do nơi y cú nên ngỡ là chỉ cần thọ giới là xong, và giới là hơn tất cả, nên giữa giữ giới và giữ thiện ta có thể bỏ thiện giữ giới, bởi thiện không bằng giới. Song trong kinh Đại Phương Tiện Phật Báo Ân, tiền thân đức Phật đã chọn giữ thiện pháp mà phạm giới sát để cứu 500 thương nhân, thái tử Kỳ Đà đã chịu phạm bát giới để cứu hai vọng tộc sắp giết chém nha, hay phu nhân Mạt Lợi phạm bát giới để hành thiện pháp cứu mạng người đầu bếp...

Vì sao đức Phật hay các vị hành Bồ tát đạo chọn thiện hơn chọn giới? Do thiện hơn giới? Không phải vậy, mà bởi thiện chính là giới, giới chính là thiện. Giới và thiện không hai, không khác mà chính là nhau. Cũng bởi phạm phước cho giới và thiện là nhị pháp nên tách thiện ra khỏi giới, giới phi thiện tất là tà giới, vì vậy mới có việc lợi dụng giới. Còn như tách giới ra khỏi thiện thì hành thiện với tâm ý bất thiện đây âm mưu tính toán, gọi là đạo đức giả lợi dụng thiện pháp. Do đây mới biết Như Lai bỏ giới hành thiện mà vẫn chưa từng lìa giới, phạm phước phạm ôm giới mà chưa từng là thiện.

Lượng về 2 chữ "thọ giới". Về mặt sự là hành các nghi quy đối trước tam bảo thọ lãnh các giới điều, nguyện trì giữ thà chết không để mất. Về mặt lý là mở bày lương tâm, đối trước tâm này nguyện hành trì nhất thiết thiện pháp cho dù tang thân thất mạng hay vào địa ngục đi nữa (với sự và lý chính là xây dựng 2 thiện pháp tâm và quy). Sự lý viên dung, nên Như Lai nhiều kiếp tu hành trong quá khứ vì chúng sinh đã chịu hy sinh mọi sự từ quốc thành thê tử cho đến thân mạng đó chính là hành giới pháp, nếu không giữ và hoàn thành viên mãn thiện giới này thì Phật quả không thành. Trong kinh khi nói về các kiếp quá khứ khi tu hành Bồ tát đạo các tiền thân đức Phật thường hành thiện pháp hơn là trì giới điều. Phạm nhân không thấy như vậy, nên tách biệt thiện và giới, khiến giới sai thiện hỏng.

Lương tâm có nhiều trình độ, nhưng thù thắng vô thượng chính là Bồ đề tâm. Các bậc lương tâm khác chỉ có khả năng duy trì phát triển giới pháp, riêng Bồ đề tâm đích thực là chính giới, là giới thể, là nhất thiết giới, là nhất thiện thiện pháp. Xét khắp trong các kinh bản sinh bản sự chúng ta thấy Thích Tôn trong vô lượng kiếp tu hành từ khi được "khai thị" tức bắt đầu phát Bồ đề tâm cho đến "ngộ nhập" thành Vô thượng chính đẳng chính giác, đều trì giữ giới Bồ đề tâm này, vô lượng tiền thân của đức Phật đã minh chứng điều này. Há lại chỉ "thọ giới điều" mà đủ thành Phật sao? đừng quên rằng chỉ cần những người "thọ giới điều" "vong thất thiện pháp" lập tức thành "sư tử trùng", nói gì đến "vong thất Bồ đề tâm".

Bồ đề tâm là vô thượng « lương tâm » là nguồn lưu xuất nhất thiết giới đức, do tất cả giới đức đều từ tâm này lưu xuất nên gọi là vô thượng thanh tịnh tâm, nói tắt là vô thượng tâm hay là vô cấu nhiễm tâm, vì vậy khác với các lương tâm chỉ có khả năng ngăn chặn sinh ác hay hồi phục thiện giới, Bồ đề tâm không hề có ác để ngăn có mất để hồi phục, có Bồ đề tâm là có hết mọi tịnh pháp, hẳn đến có Phật quả, như lời Phật dạy « *thấy có Bồ đề tâm thấy không Bồ đề tâm không Phật, cũng vậy thấy Bồ đề tâm biết có Phật, thấy không Bồ đề tâm biết không có Phật* ». Vì vậy phát tâm Bồ đề là trì giới thành Phật, không thối thất là tam muội của Phật, thành tựu là đắc trí huệ của Phật.

Người học hay trì giới mà không nhận chân tất sẽ là oan gia cho giới pháp, làm mọi người phản cảm, khiến Phật pháp suy đồi, khi đó chính là lừa bịp đến bờ vực thẳm. Người chấp giới cho rằng chỉ có giới mới thành Phật nên khi hỏng một giới tất thấy mộng thành Phật tiêu tan, thành thử thất vọng sâu khổ buông bỏ hết giới. Nếu họ hiểu giới với thiện là một, "thiện giới bất nhị" mới đưa đến quả Phật, tất hãy còn hy vọng đó là duy trì và giữ vững các giới còn lại, đây là thiện pháp tinh tiến, pháp thứ hai trong tứ chính cần, "ác đã sinh thì phải dừng ngay lại" dừng

ác là thiện pháp, nhờ vậy các giới khác vẫn còn nên là trì giới. Với tâm thiện (thanh tịnh) trì giới tất phục hồi các giới đã mất bằng sự phát lồ sám hối thanh tịnh.